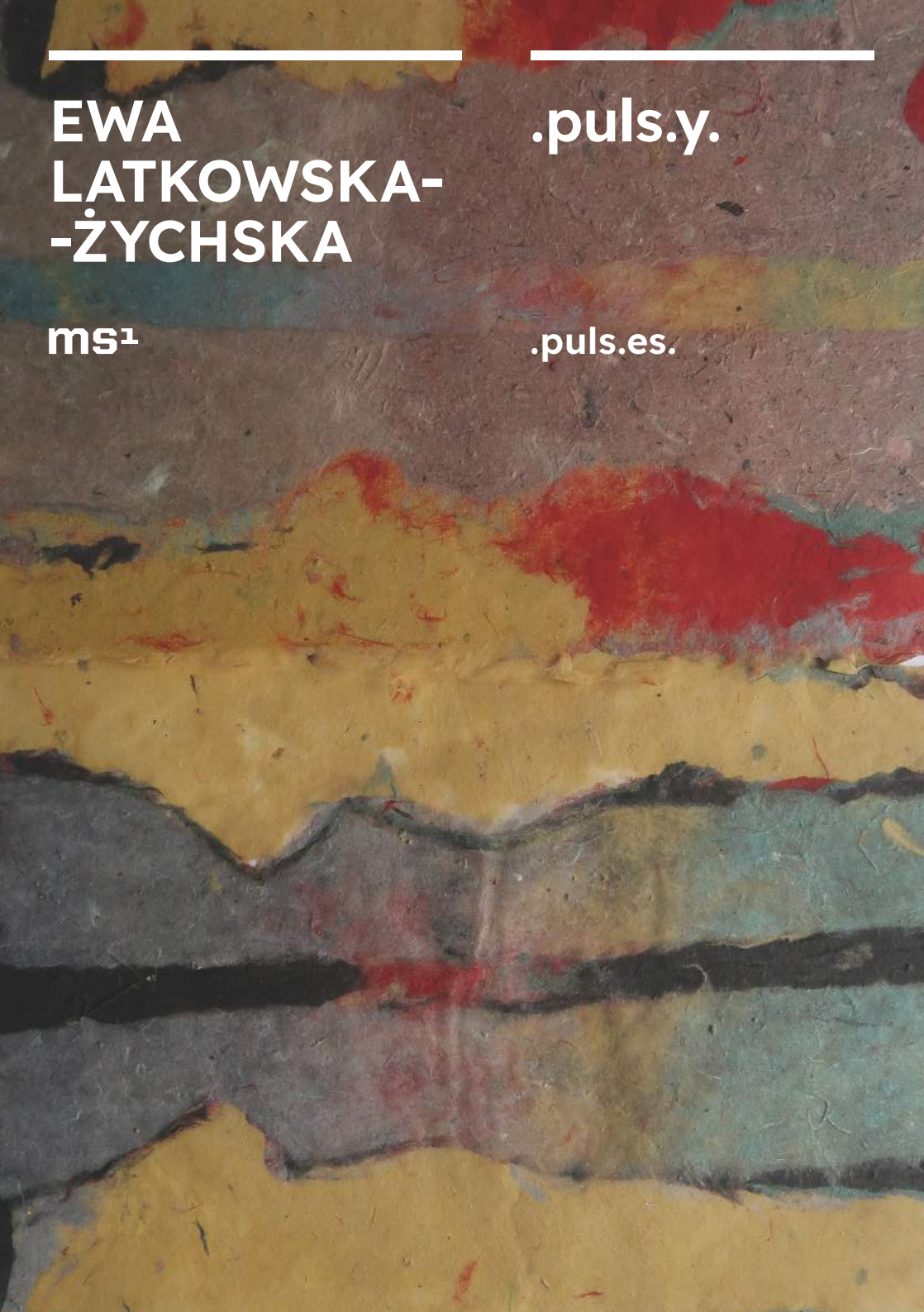

**EWA
LATKOWSKA-
-ŻYCHSKA**

.puls.y.

ms¹

.puls.es.

**EWA LATKOWSKA-
-ŻYCHSKA**

.puls.y.

28.04–27.08.23

.puls.es.

Wystawa poświęcona twórczości profesor Ewy Latkowskiej-Żychskiej prezentuje prace wykonane w okresie ostatniej dekady jej własną techniką czerpania papieru i techniką japońską. To kunsztowne malarstwo odzwierciedlające bogactwo struktury zastosowanej materii. *Puls-y*, czyli rytmy przyrody i życia. Ekspozycja przygotowana została w ramach serii prezentacji dokonań środowiska artystycznego związanego z Akademią Sztuk Pięknych w Łodzi.

Twórczość w papierze prof. Ewy Latkowskiej-Żychskiej powstaje od przeszło dwudziestu lat i łączy się z jej pracą pedagogiczną w Akademii Sztuk Pięknych w Łodzi. Impulsem do założenia Pracowni Papieru w łódzkiej uczelni była współpraca z Karen Stahlecker ze Stanów Zjednoczonych. Wykorzystanie tego powszechnie znanego materiału nie tylko jako podłoża do twórczości np. rysunkowej czy graficznej, ale też jako substratu do stworzenia nowej techniki artystycznej ma swoją genezę w kubistycznych i dadaistycznych kolażach oraz w kompozycjach takich artystów, jak Erwin Heerich, Leo Erb, Jiří Kolář czy – w Polsce – Edward Baran. Jednak to, co tworzy prof. Latkowska-Żychska, wychodzi poza samo użycie papieru jako materiału do zrealizowania kompozycji, a sięga do procesów jego powstawania oraz budowy, co powstałym pracom nadaje zupełnie nowy wymiar. Artystka jest więc przede wszystkim spadkobierczynią nurtu wykorzystującego jako narzędzie twórcze samą masę papierniczą, którego pionierem w latach 50. był nowojorczyk Douglass Morse Howell.

Papiernicze kompozycje prof. Ewy Latkowskiej-Żychskiej to swego rodzaju „misteria materii”, o których pisał łódzki awangardzista Karol Hiller. „Przypatrując się misteriom materii, zaobserwowanym i notowanym w różnych dziedzinach nauki i mikrofotografii, trudno oprzeć się artyście nowoczesnemu chęci wciągnięcia tych zjawisk

w obręb świadomego kształtowania plastycznego. Przy podjęciu tych prób przyświecała mi myśl, aby nie odtwarzając wzrokowych zjawisk w przyrodzie, stworzyć źródła dla ich powstania bezpośrednio na kliszy” – czytamy w jego objaśniającym autorską technikę fotograficzną artykule zatytułowanym *Heliografika jako nowy rodzaj techniki graficznej* („Forma” 1934, nr 2). W swojej pracy z papierem prof. Łatkowska-Żychska inicjuje podobne procesy.

Jest to praca rękodzielnicza, powstająca w zaciszu pracowni, najczęściej w jej własnym atelier w Belchowie, w otoczeniu przyrody, szumu lasu. Intensywna obecność natury na zewnątrz pracowni pozostaje w zgodzie z użyciem prostych, naturalnych materiałów i stanowi sedno tej twórczości – realizowanej niespiesznie z osobistego wnętrza, w odpowiedzi na rytmy życia. Naturalne materiały – przetworzone włókna roślinne, tytoń czy liście – służą do stworzenia bazy: pulpy papierowej. Odpowiednie ich zabarwienie pozwala uzyskać abstrakcyjne formy malarskie bezpośrednio w strukturze czerpanego papieru. Sam proces jest intencjonalny, ale też – podobnie jak w heliografii wspomnianego Karola Hillera – nie do końca pozbawiony przypadku. Sama artystka podkreśla zresztą, że owa swoboda i płynność mają znaczenie i, co dla niej ważne, pozostają w zgodzie ze zjawiskami przyrody.

Kompozycje Łatkowskiej-Żychskiej są rezultatem konkretnego procesu technologicznego, jak twierdzi ona sama: „papier powstaje przez ciągły ruch i w nim udaje się zapisać tę energię działania”. Ową procesualność, nieustającą zmienność i ich intuicyjne przeżywanie odzwierciedlają tytuły prac. Wydają się znaczące, choć sama autorka nie uważa ich za kluczowe dla swojej twórczości. Wiele z nich odnosi się do tematu drogi, czasu, jego zapisu i przemijania, do światła słońca i księżyca, pochodnej tego światła – barwy, początku życia i cielesności, niektóre można interpretować jako pejzaże. Artystka nie ukrywa też muzycznych inspiracji utworami Henryka Mikołaja Góreckiego. Przez swoją mięsistą, trójwymiarową strukturę i nieopisywalne zestawienia oraz niuanse barw kompozycje Łatkowskiej-Żychskiej sprzyjają bez wątplenia synestezji sztuk plastycznych i muzyki.

Malarstwo papierem to także specyficzny rodzaj poezji, jaką autorka tworzy równolegle. To zapisy chwilowych doświadczeń i wielkich procesów, obraz osobistego mikroświata i jego lustrzanego odbicia – większego makroświata, którego częścią wszyscy jesteśmy. Zapisy, w których każde drobne wydarzenie inicjuje coraz bar-

dziej złożone zjawiska i w prosty sposób odnosi się skomplikowanej egzystencji człowieka, jego doświadczania rytmu i cykliczności życia, jednostkowych przeżyć, ale i wręcz kosmicznych przemian. Swoisty taniec światła i mroku, radości i lęku, wzrostu i umierania, ułożony w regularny rytm – tytułowe „pulsy”.

„Chcę opowiedzieć o tym, co ja widzę, i ten zachwyt mój nad całością i nad detalem. Tak, jak w makro- i mikroskali, wszechświat jest tak zbudowany. Jesteśmy takim pokoleniem, które może zajrzeć do wnętrza komórki, do kosmosu i się okazuje, że to podobne struktury istnieją w małej i dużej skali. Mam to szczęście, że tak się przyglądam światu. Potrafię łączyć te tak odległe skale. Jest to zarówno analityczne, jak i syntetyczne spojrzenie, które, o ile nie wyraża się ilustracyjnie, prowadzi do prawdy” – mówi Latkowska-Żychska.

Nie tylko sposób, w jaki artystka odnosi się do zjawisk przyrody, ale też jej zmagania z formą i barwą (np. archetypiczne wręcz zmagania czerwieni i niebieskiego) sprawiają, że w kompozycjach wyczuwalna jest obecność sacrum – niemożliwa jednak do precyzyjnego nazwania. Praca z przetwarzaniem materii zaczerpniętej z przyrody, tworzeniem z niej nowych obrazów ma też w sobie coś z alchemii. Jednocześnie, począwszy od największych, monumentalnych papierowych dyptyków i tryptyków po mniejsze książki – swoiste inkunabuły, ujawnia się towarzysząca im nieustająco refleksja przełożona na gest. To wizualne traktaty i impresje o naturze, życiu i człowieku przełożone na plastyczne formy. Połączenie przedmiotowej materialności z metafizyką. O ile jednak ulegamy symbolicznemu wymiarowi prac prof. Latkowskiej-Żychskiej, odczuwając bogactwo odniesień i skojarzeń, jakie wywołują, to jednocześnie doskonale dostrzegamy, że to przede wszystkim kompozycje abstrakcyjne, w pierwszym rzędzie „malowanie papierem”. Nie są jednak nieme i, jak chce autorka, pozostają nasycone „różnymi widzeniami, zapamiętanymi obrazami i detalami”. Nie mają przy tym charakteru ilustracyjnego, to synteza widzeń – świadome przetworzenie harmonii świata.

Użycie materii papieru ręcznie czerpanego nie ma tu charakteru przypadkowego. Papier jako materiał wytworzony przez człowieka cechuje jednocześnie bardzo silny rodowód świata organicznego widoczny w jego strukturze. To też materiał „ekologiczny”, wykorzystujący składniki dostępne od ręki, w pełni odnawialny, wyraża więc szczególnie dobrze to, co odnosi się do środowiska naturalnego oraz charakteru jego budowy i funkcjonowania. Twórczość prof. Ewy

Latkowskiej-Żychskiej bazuje na tych bardzo szybko wyczuwanych podobieństwach – stąd malarstwo papieru, które tworzy artystka, tak silnie i wprost oddziałuje na nasze zmysły i emocje, włączając nas w owo całościowe widzenie, które ona sama proponuje.

Paulina Kurc-Maj

The summation of ten years' work, the exhibition *Puls-es* showcases the works of Professor Ewa Latkowska-Żychska, and highlights the artist's unique paper-making and Japanese technique. The intricate and detailed quasi-paintings reflect the richness of the material used. *Puls-es* foregrounds the élan of nature and life. The exhibition is part of a series presenting the works of the artistic community associated with the Academy of Fine Arts in Łódź.

Over the past two decades, Professor Latkowska-Żychska's creative endeavours with paper have been combined with her teaching at the Academy of Fine Arts in Łódź; while the inspiration to establish the Paper Workshop at the university stemmed from her collaboration with Karen Stahlecker from the United States. The use of this commonly known material as a basis for creativity, such as in drawing or graphics, and as a substrate for creating a new artistic technique, has its genesis in Cubist and Dadaist collages and in the compositions of such artists as Erwin Heerich, Leo Erb, Jiří Kolář; or in Poland, Edward Baran. Professor Latkowska-Żychska would go beyond using paper as a material needed for the execution of composition, incorporating instead the processes of paper creation and construction into her artistic technique, thus imbuing her works with a new dimension. She is an inheritor of the approach that emerged in the 1950s, pioneered by New Yorker Douglass Morse Howell, which saw paper pulp used as a creative tool.

The paper compositions of Professor Latkowska-Żychska are a kind of "mystery of matter" about which the avant-garde Łódź-based artist, Karol Hiller, wrote in the article entitled *Heliography as a new type of graphic*: "Looking at the miracles of matter, observed and recorded in various fields of science and microphotography, it is difficult for a modern artist to resist the desire to incorporate these

phenomena into the sphere of conscious plastic shaping. When making these attempts, I was guided by the idea that, without reproducing visual phenomena in nature, I should create sources for their creation directly on film.” (Hiller, *Forma* 1934, No. 2)

In her work with paper, Professor Latkowska-Żychska initiates similar processes. Indeed, the artist’s work is an endeavour of handicraft, created in the intimacy of a studio, usually in her own atelier in Bełchów, which is surrounded by Nature and filled with the sounds of the forest. The intense presence of nature outside the studio harmoniously blends with the artist’s use of simple, natural materials, which in turn emerges from an inner response to the rhythms of life. Natural materials—processed plant fibres, bast fibre or leaves—are used to create the base that is paper pulp. The appropriate colour-dyeing of these materials allowed the artist to arrive at abstract painting forms directly in the structure of handmade paper. The process itself is intentional, but also—as in the heliography of the aforementioned Karol Hiller—not a chance occurrence. The artist herself emphasises that this freedom and fluidity must align harmoniously with the phenomena of nature.

Professor Latkowska-Żychska’s compositions are the result of a specific technological process. As she herself claims: “paper is created by constant movement and it manages to leave a record of this very energy.” This process, defined by changeability and intuitive experience, is reflected in the titles of the works. The titles themselves seem significant, although the artist herself does not set store by such things. Many of the titles refer to the theme of journey and time, their recording and passing. Others denote the light of the sun and moon, and the derivative of this light, which is colour, the beginning of life and corporeality. Some titles can even indicate the presence of landscapes. The artist also does not hide her indebtedness to the music of Henryk Mikołaj Górecki. Indeed, thanks to their fleshy, three-dimensional structure and ineffable juxtapositions, with their nuances of colours, Professor Latkowska-Żychska’s compositions have kindred ties with the synaesthesia of visual arts and music.

Professor Latkowska-Żychska’s paper compositions are akin to poetry, capturing as they do fleeting experiences and larger processes; and reflecting the artist’s view of the personal microcosm and its replication in the larger macrocosm that we all inhabit. These works, in which every small event sparks and gives rise to more

complex phenomena, offer simple reflections on the complicated nature of human existence, with its cyclical nature and individual experiences, as well as its cosmic transformations. These interplays of light and darkness, joy and fear, growth and decay, are arranged in the rhythmic sequence of “pulses”, which in turn create a captivating dance.

In Professor Latkowska-Żychska’s own words, “I want to convey what I espy, and express my admiration for both the wholeness and the detail itself. The universe is structured in a similar fashion in the scale of the macro and the micro. We are fortunate to be able to observe cells and the cosmos and find that similar structures exist on different scales. I have the ability to connect these distant dots, both analytically and synthetically. However, unless it is expressed through illustration, this view cannot lead to the truth.”

The way in which the artist relates to the phenomena of nature, contending all the while with form and colour (e.g. the almost archetypal struggle of red and blue), make the presence of the sacrum perceptible in her compositions—albeit this sacrum is impossible to signify with any degree of preciseness. Working with materials taken from nature, creating new images from the same, also involves a form of alchemy. At the same time, starting from the largest, monumental paper diptychs and triptychs to smaller books, specific incunabula are revealed constantly, accompanying as they do reflections translated into gesture.

These are visual treatises and impressions about nature, life and man translated into artistic forms. They are a combination of objective materiality with metaphysics. However, while we acknowledge the symbolic dimension of these works, sensing the wealth of references and associations they evoke, we can also discern that these are primarily abstract compositions and correlate with “painting with paper.” However, they are not silent; and, as the artist seeks to achieve, they remain saturated with “different visions, and remembered images and details.” At the same time, they are not illustrative but are a synthesis of visions—a conscious processing of the harmony of the world.

The use of handmade paper is not accidental here. Paper as a man-made material is also characterised by a very strong origin of the organic world visible in its structure. It is also an “ecological” material, using elements that are available off-the-shelf... that are fully

renewable; so it expresses particularly well what relates to the natural environment and the nature of its construction and functioning. Professor Latkowska-Żychska's work is based on these perceivable similarities—hence the painting with paper that the artist creates not only affects our senses and emotions, but invites our participation in the holistic vision that she herself has proposed.

Paulina Kurc-Maj

Ewa Latkowska-Żychska, artystka tkaniny i papieru

W latach 1969–1974 studiowała w Państwowej Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych w Łodzi (obecnie Akademia Sztuki Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi) w pracowniach prof. Antoniego Starczewskiego, prof. Janiny Tworek-Pierzgalskiej i prof. Romana Modzelewskiego. Od 1976 wykłada w tej Szkole. Jest założycielką istniejącej w uczelni od 1999 roku unikatowej Pracowni Papieru. W roku 2000 uzyskała stopień profesora zwyczajnego, a w 2020 została odznaczona Srebrnym Medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”.

Przez pierwsze dwadzieścia lat twórczości artystka poszukiwała w swoich realizacjach nowych struktur tkackich, które stanowiły interpretację jej fotografii. Od roku 2000 zmieniła swój warsztat i formę wypowiedzi, pracując nad indywidualnymi technikami czerpania papieru oraz specjalizując się w papierze japońskim. Tworzy techniką własną duże kompozycje malarskie. W tych wielkoformatowych działaniach inspirowała się głównie refleksją nad pejzażem i jego rytmiczną konstrukcją. Kolekcja mniejszych formatowo prac obejmuje papiery czerpane techniką japońską, generujące odniesienia bardziej osobiste. To format bliższy naszemu ciału, spięty często formą książek, bliski portretom i uczuciom. Technika japońska jest w nich użyta w sposób autorski, a papier washi powstaje równocześnie z obrazem.

Profesor Latkowska-Żychska brała udział w licznych wystawach międzynarodowych, wystawach sztuki polskiej za granicą oraz sympozjach. Była członkinią zespołów eksperckich jako jurorka i doradczyni oraz kuratorką wystaw.

www.latkowska.com

Ewa Latkowska-Żychska

textile and paper artist

Ewa Latkowska-Żychska studied at the State Higher School of Fine Arts in Łódź (today the Władysław Strzemiński Academy of Fine Arts) from 1969 to 1974, under the guidance of renowned professors such as Antoni Starczewski, Janina Tworek-Pierzgańska, and Roman Modzelewski. She has been teaching at the same institution since 1976 and founded the Paper Studio in 1999. In 2000, she was awarded a full professorship. In 2020, for her contribution to culture, she was awarded the Silver Medal of Gloria Artis.

For the first two decades of her career, the artist focused on experimenting with new weaving structures in her works, which served in the interpretation of her photographs. However, from 2000, she shifted her attention to individual techniques of paper making, specialising in Japanese paper and creating large painting compositions which drew on her own unique technique. She would create large-format artworks by making recourse to her own technique. These works were inspired by reflections on the landscape and its rhythmic construction. In contrast, her collection of smaller works, which includes hand-made papers created using the Japanese technique, is more personal and intimate. It is a format closer to our body, often bound by the form of books, one that is close to portraits and feelings. We can discern how the Japanese technique has been honed in a highly original way, with the washi paper having been created simultaneously with the artwork itself.

Professor Latkowska-Żychska has participated in numerous international exhibitions and symposiums, as well as exhibitions showcasing Polish art abroad. She has also served as a member of expert teams, acting as a juror and advisor, and curated several exhibitions.

www.latkowska.com

Ewa Latkowska-Żychska w pracowni

Ewa Latkowska-Żychska in her studio

fot.: Jagoda Krajewska
dzięki uprzejmości artystki

photo: Jagoda Krajewska
courtesy of the artist

Ćwiczenia z emocji

2021
papier ręcznie czerpany techniką własną
180 x 90 cm
fot.: dzięki uprzejmości artystki

Exercises with emotions

2021
hand-made paper, own technique
180 x 90 cm
photo: courtesy of the artist

Z czerwienią

With Red

2018
papier ręcznie czerpany techniką własną
326 x 76 cm
(każdy, na ekspozycji dyptyk)
fot.: dzięki uprzejmości artystki

2018
hand-made paper, own technique
326 x 76 cm
(each one, in the exhibition—diptych)
photo: courtesy of the artist

Znalazłam

I found

2021
papier ręcznie czerpany techniką własną
165 × 77 cm
fot.: dzięki uprzejmości artystki

2021
hand-made paper, own technique
165 × 77 cm
photo: courtesy of the artist

EWA LATKOWSKA-ŻYCHSKA

.puls.y.
.puls.es.

Muzeum Sztuki w Łodzi
ms¹, ul. Gdańska 43

28.04–27.08.2023

kurator / curator

Paulina Kurc-Maj (MS)

aranżacja wystawy / exhibition design

Jagoda Krajewska

koordynacja wystawy / exhibition coordination

Agata Szykielewska (MS)

koordynacja współpracy / cooperation coordination

Michalina Szurgot (ASP)

koordynacja wydawnicza / editorial coordination

Martyn Kramek (MS)

współorganizator / co-organizer

Akademia Sztuk Pięknych
im Władysława Strzemińskiego
w Łodzi

redakcja stylistyczno-językowa i korekta /
Polish copy-editing and proofreading

Agnieszka Hatowska

tłumaczenie na angielski /
translation into English

Barry Keane

wydarzenie towarzyszące /
accompanying event
Muzeum Sztuki w Łodzi
ms¹, ul. Gdańska 43
środa / Wednesday, 24.05.2023, 16:30

Kody natury – sztuka kodu /
Codes of Nature—The Art of Code

wykład prof. Ewy Łatkowskiej-Żychskiej /
lecture of Prof. Ewa Łatkowska-Żychska

© Muzeum Sztuki, Łódź 2023

ISBN 978-83-66696-38-9

okładka / cover

Serce 1 / Heart 1, 2016

papier ręcznie czerpany techniką japońską /

hand-made paper with japanese technique, 46 × 30 cm

fot.: dzięki uprzejmości artystki / photo: courtesy of the artist

Seria sny II / Series Dreams II, 2023

papier ręcznie czerpany techniką japońską /

hand-made paper with japanese technique, 30 × 21 cm

fot.: dzięki uprzejmości artystki / photo: courtesy of the artist

ms
Muzeum Sztuki

Institucja Kultury Samorządu Województwa
Łódzkiego współprowadzona przez
Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

województwo[®]
łódzkie

Partner

ASP Łódź

